

新刊

1980

no

2

N E G A T I E F

Periodiek van de Rotterdamse Sociologische Faculteits Vereniging.

Redactie:

Pim van der Pol; tel.: 010-746053

Wim van der Plas; tel: 010-129072

Adres:

Kamer PT-37

Erasmus Universiteit

Burg. Oudlaan 50 - Rotterdam (ieders bijdrage welkom).

Tel.: 010-145511 toestel 3223.

Gironummer: 372127 t.n.v. R.S.F.V. (ieders bijdrage welkom).

Doctoraalstudenten ontvangen Negatief via de post, andere studenten via de colleges (vertegenwoordigers van alle jaren worden verzocht contact met de redactie op te nemen), al of niet wetenschappelijk personeel via de interne post. Overige belangstellenden kunnen hun naam en adres aan de redactie doorgeven.

Medewerkers aan dit nummer:

Ankie Boon-de Gouw, Ray Browne, Lies Oosterhuis, Matijs & Wouter van Rossum en Bram Steijn.

Inhoud 2e nummer 1e jaargang:	pag.
Moeheid Voorbij	I
De Bestuurlijke Structuur van de Universiteit	2
Theorieloos	6
Popular Culture International Opgericht	16
Tom & Jerry Cartoons	23
EXIT, Ten Years After	37
Open Brief	44
Nawoord	49
Poëzie	53

Gedrukt in off-set door de Reproductie afdeling van de E.U.R., Woudestein.

Rectificatie

No. I, pag. 21: 'Leven & Kunst in de Ijstijd' is van H. Kühn.

Negatief is the magazine of the faculty-society of the Erasmus Universiteit Sociological Faculty, Rotterdam. It serves purely scientific and socio-cultural interests only, and is distributed among faculty-members and other interested persons.

EXIT

TEN YEARS AFTER

De enige tent in Rotterdam waar de laatste jaren zeer konstant een aanbod was van 'kleine' belangrijke rockgroepen uit Engeland en Amerika heet Exit en bestaat nu ruim tien jaar. Dit laatste werd deze zomer min of meer herdacht en gevierd, al komt er van het publiek van 10 jaar geleden niemand meer. De reden daarvoor is niet dat ze allemaal bij de kachel in slaap zijn gesukkeld, maar veeleer dat ze allang afgeknapt zijn op de puinhoop die het in alle betekenissen van het woord in Exit geworden is. Al jaren gaan enthousiaste vrijwilligers en welwillend publiek er na enige tijd moedeloos geworden maar niet meer naar toe. Maar bij de nieuwe verzetsmentaliteit van de jaren tachtig past ook dat er nu in Exit maar liefst twee groeperingen actief geworden zijn om de gang van zaken aldaar te veranderen: ten eerste een "bezoekers-front" en ten tweede een aantal (vrijwillige) medewerkers die optreden onder de naam "Rampo" (Rotterdamse anti-manipulatie publiciteits organisatie). Deze laatste groepering heeft enige malen enkele pagina's van het op (in relatie tot wat er op gedrukt staat idioot) duur papier uitgevoerde Exitkrantje hun bezwaren en grieven uiteengezet, maar toen ze beperkt werden in hun vrijheid van meningsuiting en in de hoeveelheid pagina's die ze mochten vullen, zijn ze met een eigen blaadje gekomen. Het juninummer van het Rampo-nieuws bevatte 'een duik in de 10 jaar geschiedenis van Exit'. Ondergetekende dezès is zeer vereerd ook in het verhaaltje voor te komen, en wel in de volgende context: "De meer anarchistiese mensen als Willem van de Plas worden er via interne strijd grofweg uitgewerkt". Op zichzelf is dit juist, jammer voor mij is echter dit feit met instemming vermeld temidden van andere "maatregelen die de efficiëntie omhoog schroefden", zoals het ophouden met "23 uur per dag open zijn" en met "gratis drankverstrekking" en het wegwerken van "programmeurs die uit hun bol gaan". Dit alles dankzij het doeltreffend optreden van degenen die deze informatie verstrekt, de geïnterviewde Theo Hensen, thans manager van De Lantaren. Vervolgens verbaast deze zich erover dat "de militante groeperingen als KEN-ML en SJ Exit niet serieus namen", en dat is er dan de oorzaak van dat de zaak ondanks de opgeschroefde efficiëntie "weer doodbloede" (sic).

Nu maak ik me geen zorgen over de aantasting van mijn goede naam, die trouwens toch niet "Willem van de Plas" luidt. Het Rampoblaadje is wegwerpkunst en stikt van de slordigheden (bijvoorbeeld voor het door mij geciteerde stukje moet men op drie ver van elkaar verwijderde pagina's zoeken zonder dat ergens aangegeven staat waar het vervolg gevonden kan worden), ook al staan er o.a. goeie cartoons in. De indianenverhalen die de ronde deden over mij en de woelige begintijd van Exit heb ik al eens ontkracht in een artikel dat ik naar Magazijn opzond. Het stuk is nooit geplaatst en ik mocht er zelfs nooit een reactie op ontvangen. Magazijn hanteert nu eenmaal het harmoniemodel en bovendien heeft voornoemde Hensen ook daar een vinger in de pap.

Uit Exit gewerkt te zijn kan alleen nog maar als in je voordeel pleitend worden geïnterpreteerd. Maar dat neemt niet weg dat het ontstaan van Exit een leerzaam verhaal is voor sociaal en cultureel geëngageerden.

Ook in '69 kon men zich te pletter vervelen in Rotterdam. We besloten daarom tegen het eind van dat jaar op zoek te gaan naar een ruimte waar we een leuke club konden beginnen, die een soort oase in de Rotterdamse woestijn moest worden, een waarlijk alternatief, waar je niet verplicht was tot consumptie van wat dan ook, zonder sluitingstijden, een plaats waar men aangenaam kon toeven en bovendien mensen kon ontmoeten met konstruktieve maatschappelijke en artistieke plannen. Lorenzo Hernandez Kemp, thans werkzaam bij de artotheek, wist een ruimte, die weliswaar gebruikt werd, maar waar misschien wel iets te doen zou zijn. Zodoende belden we op een avond aan in de Eendrachtsstraat op nummer 87. We werden met open armen ontvangen door de projectleider, de heer Fer Zindel, student aan de sociale academie, die ons mededeelde: "Dat" (initiatief van ons dus) "is precies wat we nodig hebben". Hoe we de toestand aantreffen staat korrek in het Rampoblad: "een chaos, dat gedeelte wat nu de zaal is, daar stond alleen maar troep, vuilniszakken, ouwe bankstellen enz.. Dan stonden er dus in de bar waanzinnig grote ouwe bankstellen, stikkedonker en allemaal gratis zuipen". Zuipen en vozen, daar kwam het op neer. En niet alleen vuilniszakken en bankstellen maar bijvoorbeeld ook een reusachtige hoop oud hout vanwege het uitbreken die daar maar lag. Kinderachtige, lelijke muurschilderingen en een rotzooierige verlichting. Maar bovendien: de tent, die toen nog 't Heyt heette, draaide al een jaar, maar de brouwerij was nog nooit betaald! Terwijl er toch aardig wat gehesen werd daar. Het Rampoblad is nog juist geïnformeerd als ze vertelt dat een bestuurslid van 't Heyt "een bijeenkomst uitschrijft voor ieder die wat wil". Daarna klopt er niet veel meer van de geschiedschrijving. We volgen die even: Er komen allerlei groepjes op af: "politiek geschoolden", "provadyamensen ('voor muziek', een beweging die overal in Nederland jongerencentra uit de grond gestampt kreeg)", "via de kabouters komt Leo Loos binnen" (Loos speelt vandaag de dag de baas in Exit). "Al deze groepjes besluiten samen te gaan werken". "Sommigen willen niet te lang wachten en meteen open gaan, terwijl anderen de zaak liever grondig voorbereiden. Terwijl iedereen nog zit te lullen, wordt er actie ondernomen, een groepering gooit begin '70 de tent gewoon open, hiermee de anderen voor een voldongen feit plaatsend". Ja, ja, Hensen weet het wel: "ons groepje vond dat het eerst maar eens doordacht en onderbouwd moest worden. Achteraf kun je duidelijk zien dat de te snelle start Exit nog jarenlang achtervolgd heeft, wij wisten al dat het gebouw shabby was". Voor de aardigheid volgen we Hensen nog even verder. Wat was volgens hem de motivatie van de aktivelingen in het begin: "slechte voedingsgewoontes veranderen" staat voorop en verder nog iets vaags over "huisvestingsproblemen, eigen kleding, drugs en muziek", en een stukje verder: "tapijten op de vloer, tien

soorten thee en Exit was de grootste afnemer van vruchtesapjes". vervolgens lezen we dat Hensen "in vaste dienst was gekomen" en dat , o.m. dankzij zijn optreden de "laat maar waaien stijl" werd omgebogen in een "meer efficiënte koers" enzovoorts en vervolgens valt dan mijn naam en de opmerkingen waar ik het over had. Dat het daarna toch bergafwaards is gegaan lag uiteraard niet aan Hensen maar aan S.J., KEN-ML en "het gezeur van C.R.M."

Ja hoor. De Rampo jongens hebben zich leuk in de maling laten nemen. Ze zijn ontstaan als beweging van uitgebuite vrijwilligers in Exit. Er werkt daar tegenwoordig een 'staf' van een man of acht goed betaalde krachten (zo'n f1750 schoon per maand aldus Rampo) die echter het vuile werk goeddeels door 'vrijwilligers' laat opknappen. Immers, Exit is alternatief, je gaat er uit idealisme werken, niet waar, daarbij ondersteund door 'deskundigen' van de 'staf'. Deze vrijwilligers krijgen voor hun bardienst (van 20 tot 02 uur) 20 consumptiebonnetjes. Bij veel concerten is het razend druk en het is nauwelijks leuk om dan als een gek urenlang tot aan je enkels in de pils staand glazen te soppen. Het kost Exit slechts wat bier of wijn, wat ze zelf uiteraard tegen inkoopsprijs betrekken. Het leuke werk, zoals bands contracteren, het programma vaststellen e.d. doet de 'staf'. Om deze en meer redenen die nog ter sprake zullen komen zijn de vrijwilligers met hun blad en andere activiteiten begonnen, maar bij hun berichtgeving over 10 jaar Exit hebben ze zich laten voorlichten door precies zo'n ex-staf'-lid als waartegen ze zich af willen zetten.

Hoe is het dan wel gegaan? Na de-uitbundige ontvangst door de heer F. Zindel zijn we met de heer Th. Hensen gaan praten, die verderop in de straat woonde en die, aldus Zindel, ook alternatieve plannen met de club had. Hensen bleek een baantje als kaartjesteller of iets dergelijks te hebben bij de RET en hij wilde natuurlijk ook wel eens wat anders. Zijn doelstellingen wat betreft "'t Heyt" reikten echter niet verder dan "een theehuis", waar je alternatieve thee kon drinken en ook iets macrobiotisch kon eten. Deze brede belangstelling op het terrein van het culinaire verloochent hij nog altijd niet, zo blijkt uit het Rampo-interview. Hij was verder aangesloten bij de Provadya-beweging, die in sommige plaatsen inderdaad jongeren-centra runde en daarover informatiemappen uitgaf.

Inderdaad was er korte tijd later een vergadering van 't Heyt-bestuur, leden en geïnteresseerde groeperingen; dat waren vooral enige Provadya-leden en ons groepje (inklusief L.M. Kemp). Niks kabouters, niks Loos. Wel o.a. de dichter H. Wap. Op die vergadering werd besloten dat er een "optimaal demokratizerende procedure gevolgd zal worden" (notulen vergadering 28-I-'70), en dat we actief aan de slag zullen gaan in de ruimte zelf. Provadya beperkte hun aandeel vooralsnog tot het "maken van een maquette" (is die trouwens al af?), terwijl wij actief begonnen aan uitvoering van punt Ib van voornoemde notulen: "ruimte en outillage dusdanig uitvoeren dat hij niet uitnodigt tot het maken van troep (licht, geluid, zitgelegenheid)". De maatregelen die we namen, zoveel mogelijk in overleg met Zindel waren: het openstellen van de ruimte voor (andere) vrijwilligers die in gezamenlijk overleg de zaak begonnen op te knappen. Het is opmerkelijk hoe goed mensen kunnen samenwerken als er geen een de baas is. In

korte tijd ruimden we alle rotzooi op, hingen een adequate verlichting op en schilderden de hele ruimte, inclusief de buitendeuren, die werden rood en een bevriend letterzetter schilderde daar in zwarte hoofdletters later EXIT op. Geld verspilden we niet; in tegendeel. We gebruikten verf en verlichting die we in de rommelschuur achter het gebouw en elders vonden. Van de mogelijkheid tot consumptie werd geen misbruik gemaakt, er werd nauwelijks alcohol gedronken (andere tijden), en als er iets werd gebruikt werd er voor betaald. Degenen die er na korte tijd bijna full-time waren stortten zelfs hun uitkeringen van de sociale dienst in de kassa en vandaaruit werden dan weer de kollektieve aankopen gedaan voor zover nodig, hetgeen neerkwam op niet veel anders dan wat snackbarvoedsel en een nieuwe naald voor de pick-up. Degenen die er als vrijwilligers werkten waren veelal net als nu uitkeringstrekkers die zich verveelden. Een enkele was voor de politie op de vlucht of uit delta ontsnapt. Een enkele oud-Heyt bezoeker zag het ook wel zitten en werkte mee (zoals Jan Diessen), maar het merendeel kwam al snel niet meer omdat het geen voos-tent meer was. Theo Hesper (niet te verwarren met Hensen) verzong de nieuwe naam en in overleg met alle betrokkene: ook de bestuursleden, werd de naam Exit geaksepteerd. We organiseerden met het comité tegen het fascisme in Griekenland een tentoonstelling in de gang van Exit, die van 20 februari tot 9 maart duurde en maar liefst tot 4 uur snachts geopend was. Ook kwam er in die periode een avond met het Black Panthers Solidariteits Comité, waarvoor Anja Meulenbelt kwam spreken. De eerste enigszins professionele affiche van Exit-activiteiten werd bij deze gelegenheid door Jan Wind en mi gemaakt en door vrijwilligers in de hele stad opgeplakt. We werden daarvoor overigens diverse malen opgepakt.

We waren bezig met stickers: "Exit, your way out...", met een licht bak met 'Exit' er op voor boven de deur, met een kunstenaar die tegen kostprijs en met hulp van vrijwilligers een enorme veelkleurige spetter over de gehele voorgevel wilde schilderen. We hadden kontak met groepen die gratis op wilden treden, For M uit Leiden wilde drie dagen en nachten non-stop spelen. Met de gehele groep, inclusief de Provadyalieden bezochten we de wethouder van O.J.&V. en eisten (!) subsidie. Deze deed opmerkelijk snel toezeggingen.

Dit alles ging zonder conflicten, zonder interne strijd, geldverspilling, etc. De enige die steeds saggerijniger werd was meneer F. Zindel. Hij was degenen die bezoldigd werd voor het runnen van Exit, maar hij was er zelden, en als hij er was wist hij niets anders te verzinnen om te doen dan de vuilniszakken buiten zetten en wat achter de bar gaan staan. Bij het enthousiaste en spontane gebeuren om hem heen voelde hij zich niet betrokken. Het frustreerde hem dat wij als een gemeenschap met ons schaarse geld omsprongen, en hij er eigenlijk voor betaald werd, zonder overigens tot de aktiefsten te behoren. Hij had ook niet die mentaliteit om zijn inkomen ook in de centrale pot te stoppen.

We hadden aan bands doorgegeven dat ze een ochtend of middag in Exit mochten oefenen, mits ze onkosten vergoedden en de zaal gewoon voor het publiek toegankelijk bleek. Dat leek ons de creatieve sfeer:

ten goede te komen. Ook hadden we een afspraak met de S.J. gemaakt, dat ze een avond in Exit mochten organiseren, omdat we met dat soort activiteiten het politieke bewustzijn van de bezoekers hoopten te vergroten. Aanvankelijk had Zindel hier positief tegenover gestaan, zoals hij op de sociale academie geleerd moet hebben. Toen hij echter het idee kreeg dat hij als persoon de grip op het gebeuren begon te verliezen begon hij binnensmonds te mompelen van "dat ken allemaal zo maar niet". Toen op een zaterdagmorgen de eerste band, met al hun spulletjes helemaal uit Vlaardingen gekomen, wilde gaan oefenen konden ze onverrichterzaken weer terugkeren. Zindel wilde zijn gezag doen gelden en bleef ondanks de massale protesten van alle aanwezigen herhalen: "dat ken niet", zonder dit verder toe te lichten. We waren niet brutaal genoeg om Zindel te negeren en schortten ons protest op tot een volgende vergadering, waarin we Zindel aan zijn eigen notulen ("optimaal democratizerende procedure...") zouden herinneren. Maar voor het zover was was ik al vertrokken. Toen de maandagavond na dit weekend de S.J. met hun rode vlag op de stoep stonden konden ze er niet in; Zindel had heel democratizerend een nieuw slot op de deur gezet, waarvan alleen hij de sleutel had. Toen ik noodgedwongen toen maar een klein ruitje in de achterdeur gebroken had en de S.J. erin gelaten, vond Zindel dat hij nu wel genoeg aanleiding had om enige van zijn snel bij elkaargeveegde zware jongens uit het vroegere bezoekerspubliek de opdracht te geven mij naar buiten te smijten, wat letterlijk gebeurde. De meeste vrijwilligers durfden ook nu geen verdere doortastende acties te ondernemen, en het bestuur, waarvan we alle leden die zelfde avond bezochten, bleef Zindel steunen. Op ons argument dat een en ander niet al te democratisch was verlopen kwam ten slotte het niets aan de verbeelding overlattende antwoord: "dan maar niet democratisch". Dat was dus het gebeuren dat Hensen, die je overigens in al die tijd nooit in Exit zag, "interne strijd" noemt. Hensen heeft nadat anderen het werk hadden gedaan zijn kans schoon gezien en heeft zoals vele anderen Exit gebruikt om er een mooie carrière op te starten. Rustigjes aan, conventionele programmering, lekker veel dicht, lidmaatschapskaarten en toegangsprijzen en wel 10 soorten uiterst alternatieve thee. Exit was een kweekschool voor managers geworden, en ik zeg helemaal niet dat figuren als Hensen, Lenstra of v.d. Meyden slechte managers zijn geworden, in tegendeel, ze zijn allemaal op die manier in dat werk gegroeid. Maar het revolutionaire elan was wel verdwenen, om niet te zeggen in z'n tegendeel verkeerd.

Ach, ook voor ons was het niet meer dan een leerschool, achteraf gezien. Idealisme en enthousiastme zijn niet genoeg, en mensen raken in het algemeen niet onder de indruk van het verwijt dat ze niet democratisch zijn. Vrijwilligers worden in ons maatschappelijk bestel nu eenmaal per definitie uitgebuit. De huidige vrijwilligers protesteren (terecht) tegen het feit dat ze (zoals arbeiders in de vorige eeuw toen er nog geen enkele sociale arbeidswetgeving was) in drank uitbetaald krijgen, en dat nog voor een bedrag dat hooguit equivalent is aan f5 per uur, dat de 'staf' snoepreijes organizeert naar het buitenland

voor zichzelf en de vrijwilligers, waarbij Exit maar zolang dicht gaat, dat Exit in het midden van de zomer maar liefst 6 weken sluit (je weet wel, als al die buitenlanders je op straat aanklampen en vragen waar ze hier in Rotterdam in godsnaam naar toe kunnen), en dat de 'staf' zich tegenwoordig geheel op eigen initiatief aan de sluitingstijd van gewone kroegen houdt, om zich daarna naar commerciële rock-café's als Heavy te begeven, waar ze het blijkbaar leuker vinden. De hele zaak is nu op een sociale academie-filosofie gebaseerd waarvoor men zich volgens mij zelfs op de sociale academie zou schamen. We hebben plotseling te maken met een doelgroep die opgevangen moet worden d.m.v. confrontatie met een confrontatiegroep, etc. Terecht vullen de Rampo's voor doelgroep 'vrijwilligers' in, en voor confrontatiegroep 'staf'. Het 'staf'-geklets (ik krijg nog wel eens een notuul onder ogen) is niets dan bullshit, schijnheilig gekwezel, een beleid bedoeld om zelfmoordenaars te kweken.

Het gebouw is nog steeds "shabby" (tussen haakjes, wij haalden er indertijd al onmiddellijk een aannemer bij -de firma Hakor- en waren al begonnen begrotingen te maken voor verbouwingen ; o.m. wilden we de hinderlijk in de weg staande pilaren vervangen). Hoewel er in de loop van die 10 jaar wel heel wat veranderd en verbeterd is zit er b.v. nog steeds geen nieuwe vloer in de zolder, waarmee een zeer grote ruimte ongebruikt blijft, terwijl men een zaaltje voor filmvertoning gebruikt dat zo klein is dat er praktisch wekelijks iemand flauw valt (!). Maar ja, het is nu pas weer eens netjes opgeverfd, en ik blijf de moed niet opgeven dat het er ooit aangenamer toeven wordt (ga door Rampo). Nu dat de buurt eindelijk Exit min of meer geaksepteerd heeft, d.w.z. er alleen nog maar mensen in de directe omgeving wonen die zelf van rock houden, en geen enkele andere buurt ze wil hebben, wil de gemeente ze verplaatsen. Onzin, zo shabby is Exit nu ook weer niet. Ze moeten gewoon, in plaats van woonhuizen, een klein pleintje voor deur krijgen (dat ligt nu braak). En anders moeten ze maar in de kerk ernaast. Die is lekker groot, geluidsdicht, heeft vast een goede acoustiek en God staat er dacht ik ook nog wel achter.

Wim van der Plas

black panther

solidariteits
comité

zaterdag 28 feb.
20.15 uur

"exit"

eendrachtstr. 87

rdam

De eerste Exit-affiche (1970).